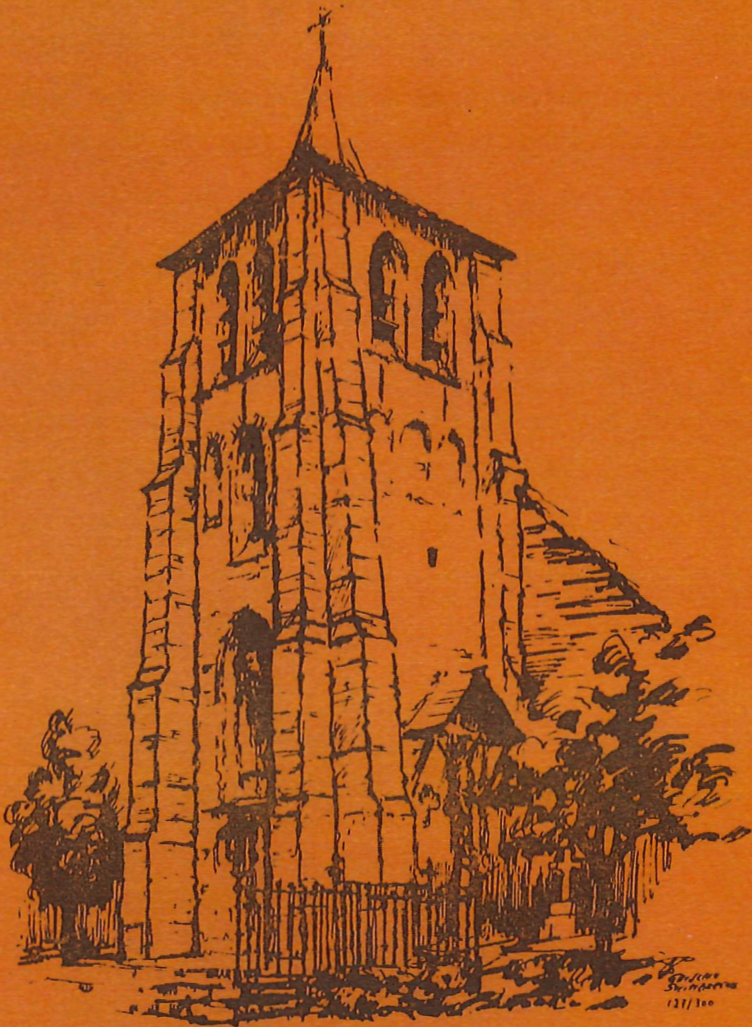

ZILLEGHEM

Verantw. Uitgever: Jules Pollet, Engelstraat 2 Aartrijke

MAART 1991 - 12de JAARGANG NR 1
DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT

REDAKTIE EN BEHEER

Jules Pollet
Patrick Arnou
Géry Cappon
Victor Deceuninck
Filip Demeyer
Michel Demeyer
Bertrand Denys

Engelstraat 2 Aartrijke
B.J. Lievensstraat 8 Zedelgem
Patrijzenhoek 9 Zedelgem
Groenestraat 29 Zedelgem
Aartrijksestraat 18 Aartrijke
Aartrijksestraat 18 Aartrijke
Klaprozenlaan 13 Loppem

Lidmaatschap: 250 F

Rek. 001-0771018-41 of 738-1172056-27

Heemkundige Kring "Pastoor Ronse"

Zedelgem

Studies verschenen in "Zilleghem" of uittreksels daarvan, mogen niet gebruikt noch aangehaald worden zonder te verwijzen naar dit tijdschrift en de auteur.

Ieder auteur is verantwoordelijk voor de inhoud van zijn artikels.

Verantw. Uitgever: Jules Pollet, Engelstraat 2 Aartrijke

ZILLEGHEM

HANDELINGEN VAN DE KRING
VOOR HEEMKUNDE EN GESCHIEDENIS
"PASTOOR RONSE"

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT

INHOUD

- Arnou P.*   *Leonard Deceur, een Aartrijks gesneuvelde
op Cap Ferrat 3*
- Pollet J.*   *Hulp en Voedingscomiteit te Zedelgem (1914-1918) 28*

MAART 1991 - 12de JAARGANG NR 1

LEONARD DECEUR
EEN AARTRIJKS GESNEUVELDE
OP CAP FERRAT

Patrick ARNOU

Inleiding

Wie in het diepe Franse Zuiden langs de rotsige kust van Nice naar Monaco reist, komt even buiten Nice in het stadje Villefranche-sur-Mer. De Middellandse Zee maakt er een diepe inham en de reiziger wordt aangenaam verrast door het prachtige landschap. De baai, die 25 tot 60 meter diep is en een volledig militair eskader kan ontvangen, vormt een natuurlijke haven en wordt zeer druk bevaren, vooral door pleziervaartuigen.

Eeuwenlang was het stadje een versterkte vesting met nauwe overwelfde straatjes, waar de bevolking kon schuilen tijdens beschietingen van op zee. Nu is de sfeer er vrolijk en luchtig en het is prettig kuieren langs de kaden.

De overzijde van de baai wordt gevormd door de "CAP FERRAT", een 3 km uitspringende landtong in de Middellandse Zee. Naast het klein dorpje met een goede 2.000 inwoners (Saint-Jean-Cap-Ferrat), zijn de vrij steile heuvels van de kleine kaap vooral

bezaaid met prachtige villa's en weelderige parktuinen vol zuiderse bomen en kleurrijke bloemen.

De aandachtige Belgische bezoeker doet er goed aan een namiddag uit te trekken om op Cap Ferrat rond te toeren. Hij zal verrast zijn er heel wat plaatsen terug te vinden, die herinneren aan een vroegere belangrijke Belgische aanwezigheid.

CAP FERRAT EN LEOPOLD II

De verkenning start normaal boven op de Cap Ferrat. Aldaar vindt men, bij het begin van de Avenue Albert I, een volledig ommuurd en uitgestrekt privé-domein. Grote hekkens verlenen toegang en men kan er een glimp opvangen van een weelderig park. Eén van de toegangszuilen vermeldt bovenaan: "Ancienne propriété de S.M. Léopold II".

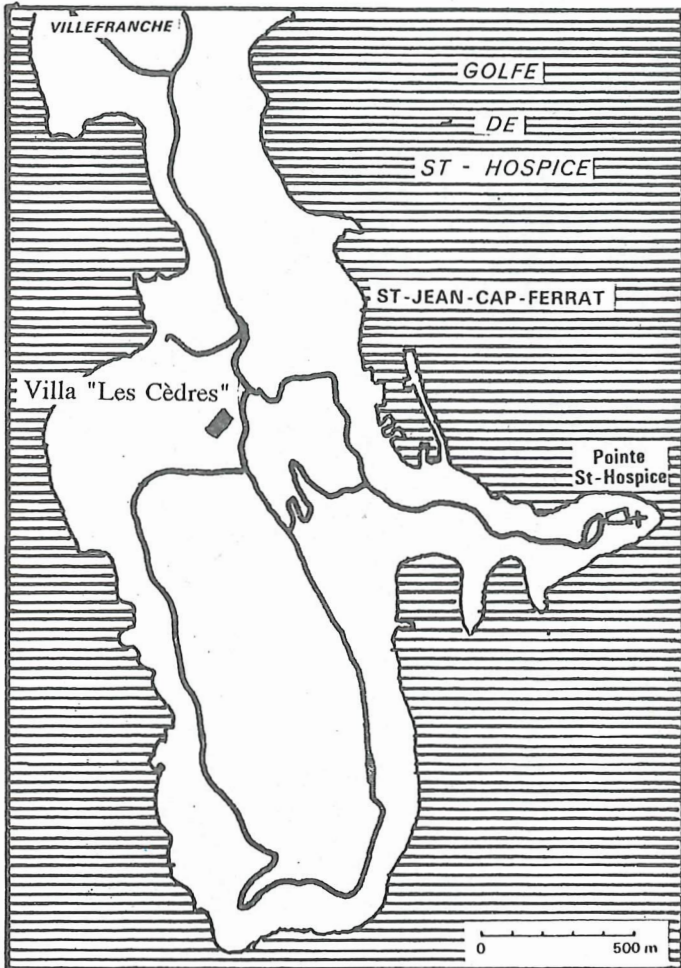
Het was inderdaad onze Koning Leopold II die Cap Ferrat heeft ontdekt en vooral gelanceerd.

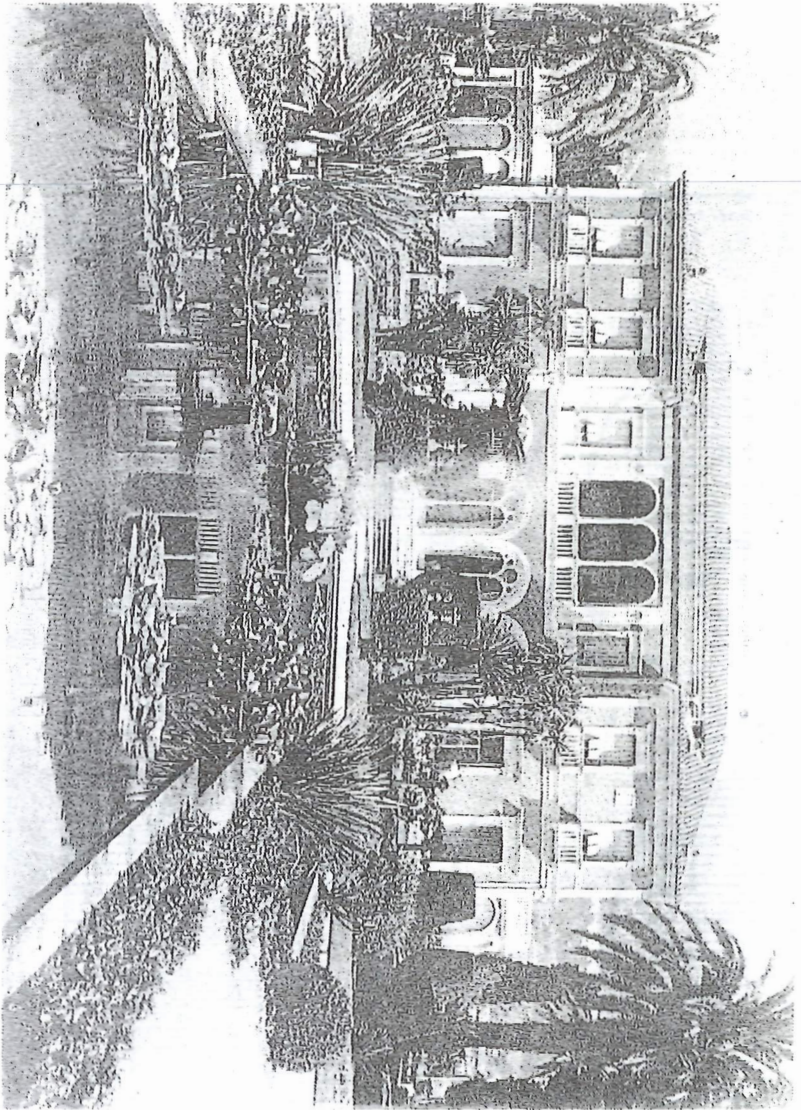
Leopold II had aan het Franse Zuiden zijn hart verpand. Gevat betitelde hij tijdens een toespraak te Nice de Côte d'Azur als een aardse sectie van het hemels paradijs. En de koning had voor zichzelf in dit aards paradijs wel een zeer mooi plekje uitgekozen.

Op een ogenblik dat de Cap Ferrat nog een vrij ruwe rotsmassa met geurende pijnbomen was, liet hij er via een tussenpersoon een 40 ha groot eigendom kopen, dat had toebehoord aan de overleden burgemeester van Villefranche. Het betrof toen niet meer dan een bescheiden villa met omliggende gronden.

↙ **CAP FERRAT**

Villa Ephrussi de Rothschild

Leopold II liet dit domein omtoveren tot een luxe-verblijf. Een prachtige villa met dienstgebouwen, stallingen voor 10 paarden en garages voor koetsen en zelfs reeds voor auto's, vonden er hun plaats binnen een park met zeldzame boomsoorten en planten en tussen vijvers vol zwanen en vissen.

Het koninklijk domein kreeg de naam "Les Cèdres", welke het trouwens vandaag nog steeds draagt. Het domein werd later nog uitgebreid door aankoop van het park "Col de Caire" en van de villa "Saint Segond".

De aanwezigheid van de koning trok ook andere gegadigden aan en Leopold deed hieraan een goede zaak. Hij verkocht kleine stukjes aan de rand van zijn domein aan andere grote namen uit Europa en bekwam aldus 25 fr per m² voor gronden, die hijzelf tien jaar eerder voor 2 fr per m² kocht.

In zijn nabijheid verzeen aldus een aantal luxueuze residenties. Eén ervan is het vrij bizar Italiaans-aandoend paleis van Ephrussi de Rothschild, dat door haar speciaal werd gebouwd om haar kunst-collecties van over heel Europa te herbergen. Zij ging daarbij zover Middeleeuwse huizen aan te kopen en te laten slopen, enkel om de lambrizing in haar villa op Cap Ferrat te kunnen aanbrenen...

De villa werd door haar later geschonken aan de Franse Academie voor Schone Kunsten en kan thans door het publiek bezocht worden.

Koning Leopold dacht echter niet alleen aan zichzelf. Op zijn domein bouwde hij ook een aantal villa's die gratis ter beschikking gesteld werden van mensen die zich in zijn Congo-domein verdienstelijk hadden gemaakt en aldaar na een slopend verblijf in

Afrika kwamen herstellen. De villa's kregen toepasselijke namen zoals "Matadi", "Boma" of "Banana": Voor zichzelf liet Leopold beneden bij het water aan de baai een kopie bouwen van het muziekpaviljoen van Versailles. Daar was ook de aanlegplaats voor het koninklijk jacht, de "Alberta" genaamd.

Zeker naar het einde van zijn leven toe, bracht de koning elke winter door op "Les Cèdres". Voor de plaatselijke bevolking was hij een graaggeziene gast.

Wanneer schepen van de Franse marine afgemeerd lagen in de baai van Villefranche, werd 's avonds bij het strijken van de vlag eerst de Marseillaise gespeeld en erna volgde de Brabançonne ter ere van Leopold.

In België waren de politici niet altijd opgetogen met de maandenlange aanwezigheid van de vorst in Zuid-Frankrijk, gezien dit het regeringswerk niet zelden bemoeilijkte. Ook bij de bevolking zelf werd hierover eerder smalend gesproken, temeer daar sterke geruchten de ronde deden dat koning Leopold tijdens zijn verblijf te Cap Ferrat niet alleen van het mooie landschap genoot...

De dood van Leopold II

Met Pasen 1909 was Leopold II voor de laatste maal op Cap Ferrat. Hij nam nog deel aan het bloemencarnaval te Nice en kwam daarna naar België terug; hij zou zijn geliefd domein niet meer terugzien.

De koning overleed op vrijdag 17 december 1909.

Zijn bezittingen te Cap Ferrat kwamen deels toe aan zijn drie dochters, deels ook aan de Belgische Staat.

De Belgische Staat wist niet onmiddellijk wat ze met het domein diende aan te vangen, maar alras kwamen er veel dringender zaken aan de orde: Europa begon te rommelen en de oorlogsdreiging werd reëel.

Op 4 augustus 1914 was het zo ver. Om 7u30 in de morgen overschreden de eerste Duitse soldaten de Belgische grens te Gemmenich. Om 10u30 viel de eerste Belgische gesneuvelde. De man verkocht acht dagen voordien nog snoep en speelgoed in de Grand Bazar te Luik.

Cap Ferrat in de Eerste Wereldoorlog

Het kleine Belgische leger bood in de eerste weken na 4 augustus 1914 dapper weerstand, geholpen door de Franse en Britse bondgenoten. Toch was men tot terugtrekken gedwongen, totdat na de slag aan de Marne front kon worden gevormd vanaf de IJzer over het Ieperse naar de Vlaamse heuvels en de Franse grens.

De gevechten eisten een zeer hoge tol aan doden en gewonden. De evacuatie en verzorging van die gewonden zorgde dan ook voor grote problemen.

Geleidelijk aan werd door de Gezondheidsdienst van het leger en door het Belgisch Rode Kruis een evacuatiesysteem uitgebouwd. De gekwetste soldaat werd eerst overgebracht naar een bataljons-

hulp­post eerste lijn, van waaruit hij naarmate van de ernst van zijn verwonding werd overgebracht naar een infirmerie of naar een fronthospitaal.

Op sommige plaatsen bestonden ook vooruitgeschoven chirurgische posten, waar men onmiddellijk kon worden geopereerd.

In de fronthospitalen ondergingen de gewonden de nodige heilkundige ingrepen. Van zodra ze aan de beterhand bleken te zijn, werden ze geëvacueerd naar hospitalen en centra, diep achter het front gelegen.

Zo bestonden op diverse plaatsen in Frankrijk en in Engeland herstel­oorden voor Belgische soldaten. Daar kwamen niet alleen gewonden uit de strijd terecht, maar ook militairen die aan het front ziek geworden waren. Het harde en onhygiënische front­leven zorgde immers voor zware gevallen van tuberculose, terwijl ook epidemieën van tyfus, dysenterie en Spaanse griep de rangen teisterden.

In het Zuiden van Frankrijk werden aldus diverse herstel­oorden ingericht voor Belgische militairen, die door verwondingen of ziekte zwaar toegetakeld waren en een langdurige herstelperiode in goede klimatologische omstandigheden nodig hadden. Dergelijk herstel­oord werd bv. via tussenkomst van de hertogin van Vendôme ingericht in de villa van de Graaf van Parijs te Cannes.

Ook de Belgische regering in ballingschap te Le Havre herinnerde zich het vroegere koninklijk domein van Leopold II te Cap Ferrat en besliste om aldaar eveneens een militair hospitaal op te richten

voor zwaar gewonden of ernstige zieken, die de Middellandse-zeelucht nodig hadden om te herstellen.

In het prachtige park rond de vroegere koninklijke villa werd een hospitaal ingericht. Aanvankelijk werden de jongens ondergebracht in tenten, die later door houten gebouwtjes werden vervangen.

Velen onder hen knapten op in deze prachtige omgeving onder de weldoende zon en in de onmiddellijke nabijheid van de zee. Voor anderen was de ziekte te ver gevorderd en konden het gezonde klimaat en alle goede zorgen jammer genoeg niet meer baten.

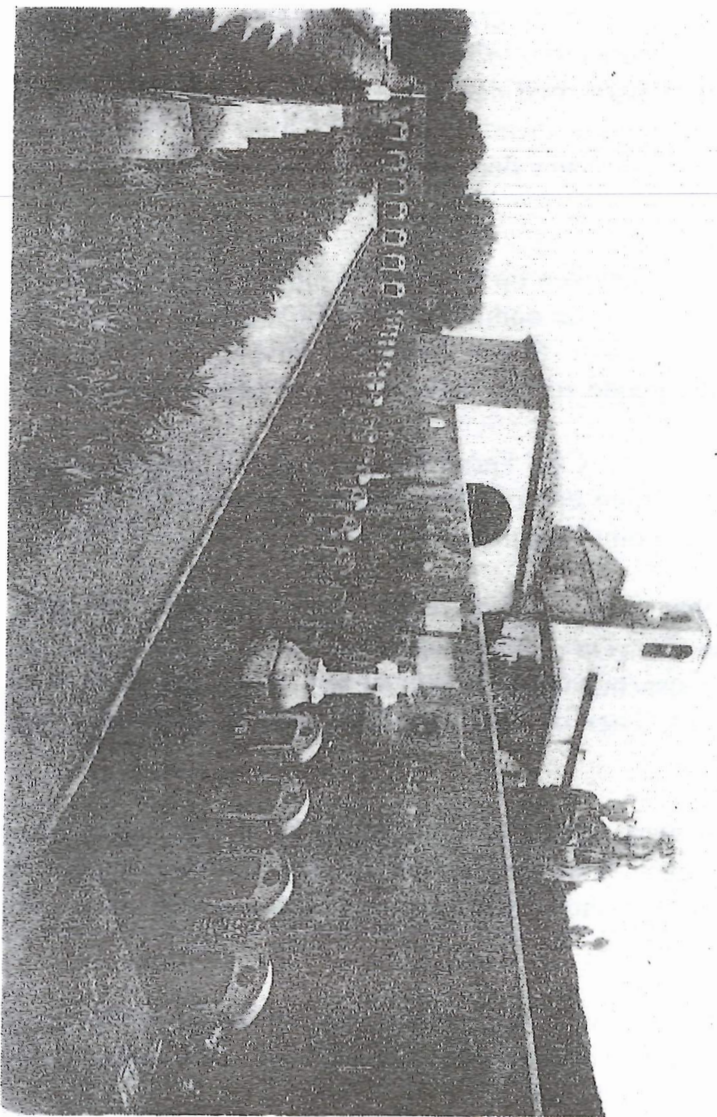
Aldus overleden te Cap Ferrat een aantal van onze Belgische soldaten. Ze werden er ook begraven en wel op het plaatselijke kerkhof van de Pointe Saint-Hospice.

De Pointe Saint-Hospice vormt een uitlopende rotspunt in de Middellandse Zee. Op de top ervan staat een kapel gebouwd, met ernaast een reusachtig Madonnabeeld. Rond de kapel strekt zich het kerkhof uit. Hier werden onze Belgische soldaten begraven, ver van huis...

Na de oorlog werd beslist aldaar een klein Belgisch militair kerkhof aan te leggen. Het kwam op een verhoogd terras tegen de rotshelling, in de schaduw van het Madonnabeeld. Daar rusten nu 89 Belgische soldaten midden een mooi aangelegd perk, dat naar de zee is gericht.

De bezoeker, die langs de zerkjes wandelt, vindt er bekende plaatsnamen terug: jongens uit Jabbeke, Oostkamp en Oedelem rusten hier zij aan zij.

Het Belgisch militair kerkhof op Pointe Saint-Hospice.

Ongeveer in het midden van het kleine kerkhof, juist boven de bronzen haan van het Franse oorlogsmonument beneden, ligt Leonard DECEUR, geboren te Aartrijke op 20 september 1891 en op 16 augustus 1918 overleden te Villefranche-Cap Ferrat.

Leonard DECEUR

Leonard DECEUR werd geboren te Aartrijke op 20 september 1891 om 5 uur in de morgen. Hij was zoon van Karel DECEUR (°Aartrijke op 04 mei 1858) en van Marie-Louise DELANOYE (°Aartrijke, 15 juni 1857). Vader en moeder DECEUR-DELANOYE waren te Aartrijke gehuwd op 21 juli 1882. Het gezin kreeg negen kinderen, nl. twee zonen en zeven dochters: Adriana, Sylvie, Irma, Leonard, Alice, Florent, Helena, Clothilde en Marie-Louise. Vader Karel DECEUR woonde met zijn gezin in de herberg Sebastopol op de wijk het Litterveld te Aartrijke (toen sectie 2B -Litterveldstraat 7, nu Faliestraat 87). Zelf was hij bakker, maar het gezin voerde naast de bakkerij ook nog de herberg, een kruidenierswinkel en een klein landbouwbedrijf.

De oudste zoon Leonard hielp thuis en stond in het bevolkingsregister ingeschreven als landwerker en bakker. In 1911 werd Leonard opgeroepen voor militaire dienst en werd hij soldaat bij het vierde Linierregiment te Brugge. De duur van de dienstplicht bedroeg toen 20 maanden en in 1913 zwaaide Leonard af.

Niet voor lang echter, want op 29 juli 1914 kreeg hij zijn mobilisatiebevel en op 30 juli vertrok hij naar zijn eenheid te Brugge. Vijf dagen later was het oorlog.

Leonard Deceur had geen geluk. Zijn eerste treffen met de vijand vond plaats bij de Slag van Halen. Ondanks het feit dat deze veldslag als een Belgische overwinning diende beschouwd te worden, werd Leonard toch licht gewond en krijgsgevangen gemaakt door de Duitsers. Hij werd gevangelijk afgevoerd naar Duitsland en kwam daar terecht in het kamp van Soltau. Aldaar poogde hij driemaal te ontsnappen en werd hierop in februari 1915 bij strafmaatregel verwezen naar de zoutmijnen van Herstenmeer. Hier zou zijn gezondheid een definitieve knak krijgen.

Hij kreeg in juli 1915 lichter werk op een landbouwbedrijf, maar hij was reeds definitief aangetast door een ondermijnende ziekte. Van augustus 1915 tot mei 1916 verbleef hij in een Duits hospitaal.

Gezien zijn ernstige ziekte werd hij dan in mei 1916 door het Internationaal Rode Kruis overgebracht naar Montana in Zwitserland. Zelfs de gezonde lucht mocht niet meer baten en Leonard diende als ongeneeslijk ziek beschouwd te worden.

Hij verbleef ongeveer anderhalf jaar in Zwitserland. In november 1917 werden tussen Duitsland en de Geallieerden ongeneeslijk zieke krijgsgevangenen uitgewisseld. Leonard was één van hen.

Vanuit Montana werd hij per trein onmiddellijk overgebracht naar Cap Ferrat. Hij werd er ondergebracht in het Belgische hersteloord op de Col de Caire, een deel van het oude koninklijk domein op Cap Ferrat. Leonard werd er uitstekend verzorgd, maar hij kon niet meer genezen.

Intussen was ook zijn broer Florent, de tweede zoon uit het gezin, soldaat aan het IJzerfront. In juni 1918 kon deze van de legeroverheid verlof bekomen om zijn broer op Cap Ferrat te bezoeken.

Het was een ontroerend weerzien, dat door Florent DECEUR gedetailleerd werd beschreven in een artikel dat in 1971 verscheen in nr 14 van de "Iris-berichten", het mededelingsblad van de Aartrijkse Foto- en Diaclub Iris.

Leonard DECEUR overleed te Cap Ferrat op 16 augustus en werd er begraven. Zijn naam verscheen in de negende officiële lijst van de Belgische gesneuvelden van de Eerste Wereldoorlog en komt voor op blz. 78 van het derde deel van het gedenkboek "Nos héros" van René LYR, verschenen in 1920.

Te Aartrijke werd voor Leonard Deceur een herdenkingsdienst gecelebreerd, met uitdeling van rouwgedachtenissen.

Vader Karel Deceur overleed enkele jaren later op 19 april 1923.

Broer Florent kwam behouden van het front terug. Hij kocht later het ouderlijk huis aan de Faliestraat en bleef er wonen. Hij was te Aartrijke goed gekend als secretaris van de plaatselijke C.O.O. Hij overleed in 1979.

Het verhaal van Florent Deceur

We hadden het geluk om n.a.v. de redactie van dit artikel in contact te komen met mevrouw Marie-Louise Deceur (echtgenote

van Georges Mahieu), dochter van Florent Deceur.

Deze mensen bewonen nog altijd het ouderlijk huis Deceur te Zedelgem-Aartrijke aan de Faliestraat 87, dat intussen echter werd verbouwd en aangepast aan de eisen van de huidige tijd.

Mevrouw Deceur was zo welwillend ons een aantal foto's en stukken ter beschikking te stellen, die in bezit waren van wijlen haar vader. Wij zijn haar hiervoor onze oprechte dank verschuldigd.

We laten hier dan ook het verhaal volgen, dat Florent Deceur schreef over zijn broer Leonard en dat in 1917 reeds verscheen in het blad van de foto- en diaclub Iris:

"ECHT GEBEURD - VAARWEL MIJN BROEDER"

door Florent DECEUR

Mijn broeder Leonard, oudste zoon van een gezin van negen, werd geboren te Aartrijke op 20.09.1891.

In 1911 werd hij voor militaire dienst opgeroepen en ingelijfd bij het vierde Linierement te Brugge. Na 20 maanden kwam hij blijgezind naar huis. Gedaan met de troep. Voor goed thuis bij de familie.

Op 29 juli 1914, dus amper een jaar daarop, werden door veldwachter Victor JONCKHEERE de mobilisatiebevelen rondgedragen voor de drie jongst afgezwaide klassen dus 10, 11 en 12. Klas 13 was in actieve dienst, terwijl 14 in mei (1914) voor de

Leonard Deceur

keuringscommissie was verschenen en normaal op 1 oktober (1914) moest opgeroepen worden. Achteraf ging de mobilisatie verder tot en met de klas van 1899. Alle oudgedienden moesten zich zo snel mogelijk aanbieden op hun aangewezen depot.

Op 30 juli (1914) vroeg in de morgen, vertrok aldus Leonard met de stoomtram naar Brugge, vol moed en blijgezind, met het minste besef dat het zijn laatste afreis zou worden. Niemand wist trouwens iets van oorlog af. De afwezigheid zou zeker maar van korte duur zijn. Helaas!!!

Het Duitse leger was op 4 augustus 1914 België binnengevallen. Bij de eerste ontmoeting met de vijand, in de slag van Haelen op 12 augustus 1914, bleef (Leonard) lichtgewond op het slagveld achter. Aldus werd hij krijgsgevangen genomen.

Van dan af begon zijn lijdensweg. Als zoveel andere kameraden doolde hij te voet, per tram of trein van hier naar daar, bracht veel slapeloze nachten door in stallen of in open lucht, gehuld in lompen van kleren, gebrekkige voeding en een behandeling als waren ze dieren. Tenslotte arriveerden ze op 16 november 1914 in het kamp van Soltau, provincie Hannover, een uitgebreide kampinrichting waar duizenden krijgsgevangenen opeengepakt zaten in houten barakken.

Tot dan toe was het hem niet mogelijk geweest naar huis te schrijven. Geruchten deden de ronde dat hij zwaargewond was, andere dat hij dood was, nog andere dat hij krijgsgevangen was genomen.

Ongeveer zes maanden na zijn vertrek kwam een kaartje uit Soltau, door hem geschreven met de melding dat hij krijgsgevangen was, zonder meer.

Kregen de ouderen de gelegenheid om bij de boeren te gaan werken en aldus van een menselijker behandeling te genieten, dan mochten de jongste klassen het kamp niet verlaten. Koppig als hij was, kon mijn broeder zich daar niet bij neerleggen. Tot driemaal toe trachtte hij weg te vluchten. Dat was te veel voor de vijand en op 5 februari 1915 werden hij en nog enkele kameraden vertransporteerd naar de zoutmijnen van Herstenmeer.

Zo vielen ze van het vagevuur in de hel. Met ledige magen en sjofele kleding, die ternauwernood hun bevroren huid bedekte, moesten zij dag in, dag uit in het barre winterweer dwangarbeid verrichten en brachten ze de nacht door in onverwarmde, tochtige barakken die hun laatste greintje energie opeisten. De een na de ander viel ten prooi aan ongeneeslijke bronchitis. En geen erbarmen. Of toch?

Begin juli (1915) werden ze overgebracht naar een cellenlager voor een ontsmetting en vandaar naar een landbouwbedrijf. Helaas te laat! Ondervoeding en onmenselijke behandeling hadden de vernietiging volbracht. Hij was te zwak om nog zo'n arbeid te verrichten. Een tiental dagen hield hij het vol. Toen was hij volledig uitgeput.

Weer werd hij vervoerd naar Herstenmeer, echter naar een lazaret. Daar zijn toestand steeds verergerde bleef hij er slechts veertien dagen. Zo belandde hij op 25 augustus (1915) in het hospitaal van Soltau, waar hij zou blijven tot 15 mei 1916.

Ondertussen was het Internationale Rode Kruis haar humanitaire tussenkomst begonnen welke erin bestond de ernstigste zieke en gewonde krijgsgevangenen naar Zwitserland over te brengen. Zo arriveerde mijn broeder op 21 mei 1916 te Montana, waar spijt de goede zorgen zijn toestand steeds meer verergerde. Alras werd alle hoop op genezing prijsgegeven. Hij was een veroordeelde, een levende dode.

Het is vandaar uit dat ik aan het front zijn eerste briefkaart, geschreven op 28 oktober 1917, mocht ontvangen. Denk eens

aan, na 3 jaar scheiding en onwetendheid eindelijk een glimp van zijn toestand, want er mocht natuurlijk geen woord over de oorlog gerept worden.

Voor mij waren dus niet alle sluiers opgelicht. Ik hunkerde ernaar om meer nieuws, ja wie weet, om hem eens terug te zien.

Een tijdje nadien bracht een nieuwe beslissing me weer hoop. In november 1917 was men trouwens overeengekomen de ongeneesbare krijgsgevangenen uit te wisselen. Leonard deed zijn aanvraag. Het werd hem toegestaan.

Aldus werden op 19 november (1917) de levende wrakken op een trein gedragen met Frankrijk als bestemming. Pas vijf dagen later stopte de karavaan des doods te Cap Ferrat. Vijf jongens waren er niet meer bij. Zij hadden het transport niet overleefd.

Van Cap Ferrat ging het een paar kilometer verder naar een uitgestrekt bosrijk gebied, toebehorende aan Koning Leopold II, gelegen op een boogscheut van de Italiaanse grens. Midden een prettige en gezonde omgeving had men er enkele luxueuze barakken opgetimmerd. Daar werden de Belgische (ongeneeslijke zieken) vertroeteld. Belgische geneesheren, Belgische verzorgers, Belgische spijzen. De beste toewijding was echter tevergeefs. Allen kwijnden en stierven een marteldood.

Heb ik het reeds geciteerd dat ik, van toen hij nog in Zwitserland was, schriftelijk contact met hem had, dan moet ik er nog aan toevoegen dat deze briefwisseling op open kaarten moest gebeuren zodat censuur het gemakkelijk had datgene te verdoezelen wat je precies het belangrijkste vond. Wegens zijn bijzondere toestand kon Leonard echter naar huis schrijven. Zo wisten mijn ouders ook hoe het mij verging. Zo was het ook mogelijk foto's en

groeten van Aartrijkse strijdmakkers aan het front, aan hun families over te maken. Ik stuurde ze naar Zwitserland, op zijn beurt zond mijn broeder ze naar mijn ouders en deze laatste brachten ze ter bestemming. Al duurde het maanden vooraleer enig antwoord terugkwam, was het voor ons een opluchting te weten dat onze geliefden nog in leven waren.

O, zo'n briefkaartje, ternauwernood een zucht van letters, wat betekende het voor ons een ontzaglijke troost. Zo kreeg ik foto's van vader, moeder en zusters. Zo kreeg ik groeten van de SLABBINCKS, DEMONIES, GRYPONPREZ, GRYPs en anderen om door te sturen. Ook veldwachter JONCKHEERE zond me een kaart bestemd voor Louis ACKERMANS, halfbroeders van meester David JONCKHEERE.

Toen Leonard in Frankrijk gehospitaliseerd was, correspondeerden we vanzelfsprekend bestendig met elkaar, doch de hunkering om hem eens te kunnen zien was me een echte nachtmerrie geworden. Per se wilde ik hem ontmoeten. En eindelijk in juni 1918 ontving ik een toelatingsbewijs welke hiervoor vereist was. Een paar weken nadien kreeg ik verlof. Acht dagen zou ik bij hem kunnen blijven.

Op een vrijdagnamiddag stapte ik op de verlostrein te Elzendam. De maandagmorgen te 5u30 arriveerde ik in Nice. Daar was in een afgedankt schoolgebouw een lokaal ingericht waar alle Belgische soldaten logies konden krijgen, t.t.z. slaapgelegenheid plus 's morgens en 's avonds eten voor vijf dagen, op voorwaarde natuurlijk dat ze hun verlofbrief konden voorleggen.

Nog dezelfde maandagmorgen trok ik te voet naar de Col de Caire, ongeveer 7 kilometer ver, met links van mij hoge rotsen

en rechts de Middellandse Zee, omgord door een stenen muur van 80 m hoogte, m.a.w. geen enkele woonst langs de weg. Nog voor de middag bood ik me aan op het bureel van de inrichting met mijn verlofbrief voor afstempeling. Andere bezoekers waren immers niet toegelaten. Daar zeiden ze me dat ik hem kon vinden in zaal 3.

Het was een lange barak met een tiental ziekenbedden. Na een paar passen zak ik een oud ventje met lage baard. Ik was zinnens hem te vragen waar ik Leonard Deceur kon vinden maar merkte dat hij me tegemoetkwam. Toen ik die stem hoorde... ik stond als voor een afgrond...

Mijn broeder...

Ik kon geen woord uitbrengen. Het bleef hangen in mijn keel. Hoe... was... het... mogelijk. Vroeger een boom, 1m75 lang, 85 kg wegende. Nu amper een levend skelet welke zich op 2 stokken voortbewoog. Een hoopje vel en beenderen...

Mijn broeder...

Sprakeloos staarde ik hem aan. Het was net of ik een gruwelijke droom beleefde. Ik vermande me en vroeg onbewust naar zijn toestand. Zo vernam ik dat hij nog 47 kg had overgehouden.

Toen ik die avond naar Nice terugkeerde zag ik niets meer van al het natuurschoon dat me omringde. Mijn gedachten waren elders, ver weg van al wat schoon en lief was, vol bitterheid voor al die onmenselijkheid, bekommerd om vader en moeder die zeker nooit hun oudste zoon terugzien.

Zo gingen vijf dagen voorbij.

Iedere dag was ik bij hem van 9 uur in de morgen tot 6 uur 's

avonds. Strompelend op twee stokken kon hij zich nog voortbewegen. Vaak vertoefden wij in het lommer van de bomen of lagen in het gras te mijmeren over lang vervlogen tijden, over alles wat eens mooi was geweest, over onze familie, vrienden en kennissen.

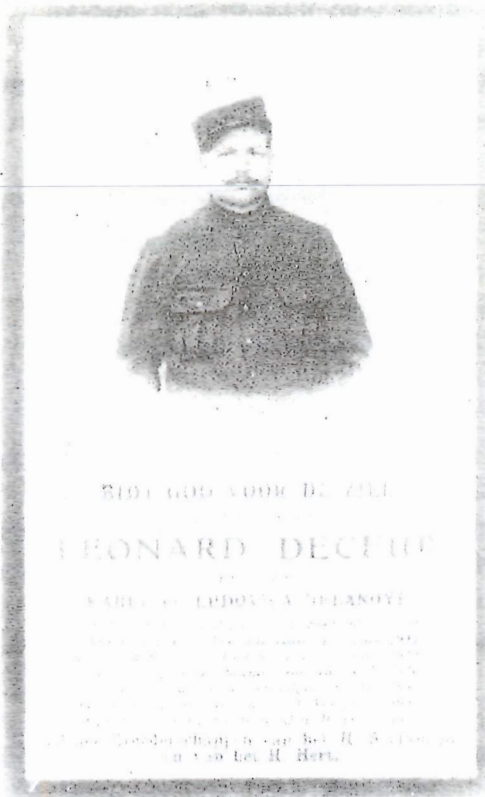
In die vijf dagen heeft hij mij zoveel verteld over zijn miserabele belevenissen in krijgsgevangenschap. Over de toekomst sprak hij nooit. Het had voor hem geen zin meer. Zijn einde was nabij. Hij was naar Frankrijk gekomen om te sterven. Daarvan was hij overtuigd. Dat wisten zij allemaal, al de martelaars van de Col de Caire.

De gemoedstoestand aldaar was dan ook beneden alles. Na al wat zij met de vijand beleefd hadden waren zij ervan overtuigd dat er in België niets meer overgebleven was. Diep was ook de ergernis te weten dat er Belgische overlopers waren welke als krijgsgevangenen verlof kregen om hun familie te gaan bezoeken, wel wetende dat dit slechts werd toegestaan nadat ze hun makkers aan het front hadden verraden.

Hij was er zo van overtuigd dat slechts dagen of enkele weken voor hem overbleven dat hij zijn ganse bezit aan mij wou geven zijnde 78 fr, en enkele knutselwerkjes als kettingen voor damesuurwerken gemaakt in haar van paardenstaarten. Ik weigerde iets te aanvaarden, alhoewel ik slechts 1,80 fr op zak had.

De vijfde dag was om.

Toen heb ik hem verlaten met de vaste overtuiging hem nooit meer te zullen weerzien.

De adjudant van dienst had me beloofd te verwittigen zodra hij overleden was. Op 18 augustus 1918 bereikte me de droeve mare. Mijn broeder was dood.

Weer trok ik naar de Col de Caire. Niet meer benieuwd als voorheen maar vervuld van droefenis. Door mijn tranen heen ontwaarde ik de Mediterraanee, ontwaarde ik mijn vader en moeder gebroken door het leed. En wie weet. Was de kelk van verdriet al tot op de bodem geledigd?

Op 16 augustus 1918 was hij gestorven. Ik vond zijn graf op het kerkhof van Cap Ferrat, midden zijn even ongelukkige makers. Zijn bezit was, zo zeiden ze mij, overgemaakt aan het Ministerie van Landsverdediging gevestigd in Le Havre.

Dat is het triestige relaas van mijn broeder, martelaar voor het Vaderland, dat net als van zovele anderen, door zovelen reeds vergeten is.

Cap Ferrat na Wereldoorlog I

We sluiten het verhaal af door nog kort stil te staan bij de verdere geschiedenis van het koninklijk domein te Cap Ferrat na het einde van de Eerste Wereldoorlog.

De aldaar verblijvende Belgische gewonden werden na het einde van de oorlog uiteraard terug overgebracht naar België en het koninklijk domein kwam aldus leeg te staan. De Belgische Staat liet door een Belgische vennootschap de villa's en gronden verkopen.

De villa Les Cèdres zelf en een deel van het park kwamen in het bezit van de likeur-familie MARNIER (van de "Grand Marnier"), die er tot op heden eigenaars van blijven.

De Col de Caire, het deel van het koninklijk domein waar Leonard Deceur werd verzorgd, is thans ingenomen door het park van een luxueuze villa, waarvan alleen de naam "Leopolda" nog naar de vroegere geschiedenis verwijst. Een tijdlang was ze in het bezit van de familie Agnelli van FIAT, nadien kwam ze in handen van een Californische kolonel.

Andere delen van het koninklijk domein kregen een minder elitaire bestemming. De aanlegplaats van het koninklijk jacht Alberta werd een gewoon strand, voor iedereen toegankelijk, terwijl in de omgeving rond de grote vijver een kleine zoo werd aangelegd...

Aan België rest thans, als overblijfsel van de koninklijke erfenis, nog één eigendom op Cap Ferrat: de 18de-eeuwse kapel van Sint-Franciscus van Sales. Ze ligt er verlaten en opgesloten bij, recht

tegenover de muur van de villa "Les Cèdres".

Tot slot vinden we nog twee standbeelden van Leopold II, die blijvend herinneren aan zijn aanwezigheid aldaar: het ene werd opgericht door zijn Congo-veteranen, het andere door zijn plaatselijke bewonderaars.

Vorige zomer waren we op Cap Ferrat en we wandelden er naast de overblijfselen van een stuk Belgisch verleden. Ook op het kerkhof waren we, bij het graf van Leonard Deceur om er midden alle toeristische drukte even stil te zijn en een groet te brengen uit het verre Zedelgem.

HULP- EN VOEDINGSCOMITEIT TE ZEDELGEM

(1914 - 1918)

(Vervolg van Jg. 11 p. 149)

J. Pollet

Verslagen over de toestand in 1915.

Door het gemeentebestuur, en vanaf april 1915 door het plaatselijk comiteit, werd maandelijks een verslag over de toestand in Zedelgem gestuurd aan het nationaal comiteit.

In april 1915 was het comiteit van Zedelgem-dorp samengesteld uit:

Voorzitter: H. De Muyt, burgemeester

Secretaris: H. Vyncke, gemeentesecretaris

Leden: Cyriel Debandt, onderpastoor (1907-'19)

Jozef Hoedt, veearts

August Vande Wijgaerde, voorzitter van het armbestuur

Camiel Hatse, sekretaris van het armbestuur

Prosper Beheydt, geneesheer

August Cool, gemeenteontvanger

Hector Lievens, schepen (dec. 1915-'21)

De bevolking, voor de oorlog 5.563, was aangegroeid tot 5.600 in maart 1915 en volgens de telling van februari 1916 teruggeval-
len op 5.129 inwoners. Door de oorlog was er niets verwoest en
niemand van de inwoners was dakloos geworden.

De landarbeid kon normaal worden verricht, maar werd gehin-
derd bij gebrek aan paarden. Door tekort aan meststoffen groei-
den de gewassen niet weelderig en de opbrengsten waren eerder
schaars.

Van de werklieden was 80 % werkloos. Zij die gewoon waren
naar Frankrijk te gaan en dit niet meer konden, vonden zeer
moeilijk werk ter plaatse. Zo was het voor hen onmogelijk iets te
verdienen.

Kantwerksters konden enigszins aan de slag blijven door de
zorgen van het nationaal comiteit.

Voor de werklozen werd een comiteit gesticht en enkelen konden
voor enige tijd vervangarbeid verrichten, door de gemeente
georganiseerd. De ijzergieterij en landbouwmachinefabriek van
Léon Claeys, waar 30 à 40 arbeiders waren tewerkgesteld, lag
sedert oktober 1914 stil. Verbetering in de toestand was niet te
verwachten. Begin 1916 schrijft pastoor F. Ronse in zijn Liber
Memorialis: *"Artilleriewerkstatt wordt in heer Leon Claeysens
ijzerfabriek opgericht en aantal barakken bouwt men op statie-
wijk"*.

123 gezinnen met in totaal 854 personen waren volledig aangewezen op de ondersteuning van het plaatselijk comiteit. Levensmiddelen en klederen werden bedeed; elke week dooreen genomen 6 fr per gezin. Ook nog de 100 vluchtelingen waren voor hun onderhoud volledig aangewezen op de hulp van het comiteit.

De *"instellingen van vooruitzicht"* bestaande uit twee ziekengilden en drie lijfrentemaatschappijen *"zijn nog in voege, doch de ontvangsten kunnen moeilijk gedaan worden bij geldgebrek onder de leden"*.

"Ter bestrijding der mogelijke schaarsheid van levensmiddels heeft het hulpcomiteit een graanstapel bijgebracht. Het graan wordt verkocht zonder eenig winstbejacht voor de noodlijdende, de vluchtelingen, de behoeftigen en de weinig begoede burgers".

Lof- en dankgedicht van pastoor F. Ronse.

De tijd mocht nog zo moeilijk en ellendig zijn, toch vormde dit geen beletsel voor het poëtisch talent van pastoor F. Ronse. Als dank *"aan het Spaansch-Amerikaansch Comiteit van hulp en bevoorrading in Brussel"* liet hij op 29 april 1915 zijn dichterlijk talent de vrije loop en hoogdravende verzen vloeiden uit zijn pen: de vertolking der dankbaarheid van de beproefde bevolking voor de Amerikaanse voedingshulp. In naam van zijn dankbare parochianen en met de handtekening van pastoor, voorzitter, secretaris en leden van het Zedelgemse hulpcomiteit werd dit gedicht op 4 mei 1915 naar Brussel opgestuurd. We laten het hier volgen.

*Aan het Spaansch-Amerikaansch Comité van hulp en be-
voorrading te Brussel*

*Wreed en zonder herte de oorlog woedt.
Angst en schrik en nood verwekkend,
Lijken staplend in een zee van bloed.
Armen vroeger kost verstrekkend
Hangen moedloos aan des vaders zij,
Wijl vol tranen de oogen treuren
Om der kleine schaamle kindren rei
Die naar lege schaa-pra-turen...
Honger! Honger! Wreed is 't!... En geen brood.
Oorlog woedt, en werk noch winste!
Helpt ons! Helpt ons toch in onzen nood
Troost ons vrouw die 't hert uit grijsde
O! Amerika en Spanje bei,
Gij die goed zijt en ons vrienden!
Helpt het kroost dat schreit aan onze zij.
Liefde altoos weet 't middel vinden.*

*

* *

*In Amerika en Spanje klonk
Liefdekreet vol medelijden,
Herten roerend, die in ziele drong.
Hulp opdaagt van alle zijden;
Niemand houdt er 't herte stijf
Noch bij grooten noch bij mindren.*

Kleeren krijgen wij aan 't arme lijf;
Eten mogen nu ons kindren.
Hooge wondren uwe goedheid doet,
Edle natiën groot van herte,
Ons zoo milde deelend hert en goed,
Balsem strijkend op ons smerte,
Liefde is groot en groot het edel volk
Door liefdadigheid geadeld,
Liefde voerend in zijn schild als tolk
Van de deugd opeengezameld
Door 't grootmoedig volk al eeuwen door.
Dank en dank u toegezongen!
De ouders zingen 't hunne kindren voor,
Samen zeggen 't hert en monden.

Fr. Ronse, pastor van Zedelghem

*In naam van zijne dankbare parochianen.
Zedelghem, 29 april 1915*

Het Hulpcomiteit van Zedelghem (dorp)

*De Voorzitter: H. De Muyl. De Secretaris: H. Vyncke
De leden: Doctor Prosper Behey, August Cools, Hector
Lievens, C. Debandt, Jos. Hoedt, Aug. Vande Wijngaerde,
C. Hatse.*

Opgestuurd den 4 Mei 1915.

De stapelplaats van het Zedelgemse comiteit.

De levensmiddelen toegezonden door de "Commission for Relief in Belgium" bereikten Zedelgem via het provinciaal comiteit van Oost-Vlaanderen, langs het gewestelijk comiteit van Tielt, afdeling Torhout waartoe Zedelgem behoorde.

Tot op het moment waarop deze waren werden bedeed, lagen ze opgeslagen in de stapelplaats van het comiteit, gevestigd in de gemeenteschool in de Dorpsstraat. Die stapelplaats mocht alleen waren bevatten die door het provinciaal comiteit verstrekt werden en stond onder de bescherming van de "Commission for Relief in Belgium". Zo zien wij het op de hierbij weergegeven "beschermingsplakbrief" dragende nr 358, gedateerd 16 juni 1915, bekleed met de handtekeningen van H. De Muyt, voorzitter van het plaatselijk comiteit, H. Vyncke, secretaris en J. Tyberghein, voorzitter van het gewestelijk comiteit van Torhout.

Regelmatig kwamen mededelingen en richtlijnen vanwege het gewestelijk comiteit van Tielt. In een rondschriften van 22 juni 1915 werden volgens de wens van de "Commission for Relief in Belgium" aan de plaatselijke comiteiten volgende vragen gesteld:

- Hoe wordt het meel en het brood bedeed door het plaatselijk comiteit ?
- Welke plaatselijke comiteiten beschikken over een magazijn ?
- Een verslag over de werking moet ingestuurd vóór 1 juli a.s.

Verder wordt de nadruk erop gelegd dat alleen hulp mag worden

gegeven aan personen die werkelijk in nood verkeren; dat kledingstukken mogen worden aangevraagd met opgave van wat juist vereist is.

Ook wordt een lijst meegedeeld waarop vermeld wat zoal te bekomen is:

- " - Spek à 1,97 fr het kg in vaten van 200 à 300 kg.
- Smout à 1,93 fr het kg in vaten van 200 kg.
- Geluwe cerealine à 0,48 fr het kg in zakken van 50 kg.
- Wit maïsmeel (semoule) à 0,51 fr het kg.
- Geluw maïsmeel à 0,45 fr het kg.
- Boiled beef en boiled mutton à 1,25 fr het kg.
- Gebrande koffie à 2,25 fr het kg.

Comiteiten die hiervan iets begeren moeten toekomende week hun aanvraag doen."

Verdere richtlijnen vanwege het gewestelijk comiteit van Tielt zijn gedateerd op 29 juni 1915. Die handelen over de samenstelling der plaatselijke comiteiten, het insturen der verslagen, de zorg voor de werklozen, de vluchtelingen, de verminkten. Tot slot staat er de volgende waarschuwing: *"Misbruik maken van de hulp door het provinciaal comiteit verstrekt is, in de omstandigheden waarin het land verkeert, eene daad van zulk eene aanstootelijke oneerlijkheid, dat eene strenge straf zou noodig zijn, en in al hare strengheid zou moeten toegepast worden."*

Uit de rekeningen van het Zedelgemse comiteit.

Om een idee te hebben van de rekeningen van het comiteit geven we die van juli 1915:

Een der beide teksten aan het Provinciaal Comité terugzenden, voorzien van de noodige handteekeningen. De andere tekst blijft in bezit van het plaatselijk Comité.

Commission for Relief in Belgium

Nationaal Comité voor Hulp en Voeding

Provinciaal Comité voor Oost-Vlaanderen

Ontvangen van het Provinciaal Comité, een beschermingsplakbrief van de « COMMISSION FOR RELIEF IN BELGIUM » dragende n^o (1) 378

Deze plakbrief zal worden gehecht op de stapelplaats, magazijn (2) van de gemeente ZEDELGHEM, gelegen

_____ dorps _____ straat, in de gemeenteschool.
_____ (1)

Het lokaal bevat noch zal bevatten slechts de waren door het Provinciaal Comité verstrekt.

De plakbrief waarvan hierboven sprake, mag afgeleverd worden.

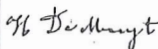
De Gewestelijke Afgevaardigde,

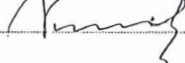
ZEDELGHEM, den 16 Juni 1915.

Voor het Plaatselijk Comité :

De Voorzitter, Schrijver. (2)

N. B. — Bij misbruik zal de plakbrief onmiddellijk door het Provinciaal Comité worden teruggenomen.

(1) Een ontvangstbewijs volstaat per plaatselijk Comité; n^o en adres aangeven.

(2) De meldingen welke niet toepasselijk zijn, doorhalen.

De bevoorrading die te Zedelgem toekwam vanwege het Provinciaal Comité voor Oost-Vlaanderen, langs het Gewestelijk Comité van Tielt, afdeling Torhout, werd in Zedelgem opgeslagen en bedield in het plaatselijk magazijn. Dit was gevestigd in de Dorpsstraat in de toenmalige gemeenteschool. Het magazijn stond onder de bescherming van de Commission for Relief in Belgium, getuige daarvan deze beschermingsaffiche.

Commission for Relief in Belgium.

Onder de bescherming van
HET SPAANSCH-AMERIKAANSCH COMITÉ.
Uitsluitelijk voor de Burgerlijke bevolking.

HOOGSTE VERKOOPPRIJZEN DER WAREN :

Rijst	per kilogram	60	centiemen
Boonen	id.	75	id.
Droge erweten.	id.	70	id.
Maïsbloem	id.	50	id.
Hominy	id.	50	id.
Zout	id.	45	id.
Ingelegde erweten.	per doos	55	id.
Beste tomatiesoep met bouillon.	id.	2 fr. 65	id.
Quaker oats (havermeel)	id.	45	centiemen

Deze prijzenlijst moet aan het winkelvenster uitgehangen worden.

Om uit te hangen in het magazijn: de maximumprijzen van enkele door het Spaans-Amerikaans Comité aangevoerde levensmiddelen.

Inkomsten: gelden in kas:	276,85
vw. het provinciaal comiteit:	487,50
vw. het armbestuur van Zedelgem:	1.256,80
uit de verkoop aan bijzonderen:	206,65
vw. het comiteit van Veldegem:	71,50

= 2.299,30 fr

Uitgaven: uitdeling van meel:	1.368,50
gegeven aan noodlijdenden:	116,00
gegeven aan vluchtelingen:	140,80
voor aankoop van rogge:	240,00
voor aankoop van andere:	28,59

= 1.893,89 fr.

In kas einde juli 1915: 2.299,30 - 1.893,89 = 405,41 fr.

In de rekening van september 1915 komt 159,50 fr voor om in Lievens' molen graan te laten malen.

Einde september in kas: 1.537 fr.

In oktober 1915 werd 678,15 fr uitgegeven voor een bedeling van kolen.

Einde oktober in kas: 1.793,10 fr.

Op 21 december 1915 werd een balans opgesteld van ontvangsten en uitgaven, gedaan te Zedelgem ten bate van de noodlijdenden, lopende van 19 december 1914 tot 31 oktober 1915. Die periode

werd in twee verdeeld:

- van 19 dec. 1914 tot 31 maart 1915 "*avant la constitution du comité local*" (vòòr het oprichten van het plaatselijk comiteit)
- van 1 april tot 31 oktober 1915.

De ontvangsten kwamen van:

- Gemeente en armbestuur
- Provinciaal Comiteit, voor gewone onderstand (noodlijdenden)
- Nationaal Comiteit, voor gezinnen van soldaten onder de wapens (steunloze gezinnen)
- bijzondere giften.

	19.12.'14 tot 31.03.'15	01.04.'15 tot 1.10.'15	Totaal:
Ontvangsten vanwege:			
Gemeente en armbestuur:	4.000,00	8.164,80 =	12.164,80
Provinciaal comiteit:	3.780,00	6.510,50 =	10.290,50
Nationaal comiteit:	21.600,00	24.960,00 =	46.560,00
Bijzondere giften:	0,00	456,75 =	456,75
Totaal:	29.600,00	40.092,05 =	69.472,05

Uitgaven:

Voor gewone onderstand:	7.092,50	14.026,45 =	21.118,95
Voor steunloze gezinnen:	21.600,00	24.960,00 =	46.560,00
Totaal:	28.692,50	38.985,45 =	67.678,95

In kas op 31 oktober 1915: 69.472,05 - 67.678,95 = 1.793,10 fr.

De hulp gelden aan de werklozen werden verhandeld door een apart comiteit:

de inkomsten bedroegen: 31.532 fr

de uitgaven: 30.101 fr In kas: 1.431 fr

Deze samenvattende staat was ondertekend door:

Burgemeester: H. De Muyt
Voorzitter comiteit: Cyriel Debandt
Gemeenteontvanger: August Cools
Schatbewaarder comiteit: August Cools

Laatste richtlijnen voor 1915.

Op 3 december kwamen de laatste richtlijnen voor het jaar 1915. Eerst wordt door het provinciaal comiteit meegedeeld dat de voorraad inlandse tarwe en rogge, die na de opeisingen van de Duitsers is overgebleven, onregelmatig verdeeld is over het gebied. Daar het onmogelijk is deze voorraad over alle gemeen-

ten te verdelen, zal de voorraad gelaten worden waar hij is. Bij het bedelen van het Amerikaans meel, zal hiermede rekening worden gehouden.

De plaatselijke comiteiten moeten de tarwe en rogge, die bij de landbouwers is achtergebleven, opkopen en indien nodig, moet de burgemeester er beslag op leggen volgens art. 4 van het K.B. van 14 augustus 1914. Plaatselijke comiteiten die dit niet doen, stellen zich bloot gebrek aan meel te zullen hebben. Dit is een eis van het nationaal comiteit, dat wil dat de plaatselijke oogst in aanmerking wordt genomen bij het verdelen van het Amerikaans meel. Men was er immers voor beducht dat winteromstandigheden moeilijkheden zouden veroorzaken voor de scheepvaart op zee en op de kanalen, waardoor de regelmatige bevoorrading in het gedrang zou kunnen komen.

Daarom werden volgende maatregelen genomen:

- Gemeenten die over een voldoende voorraad tarwe beschikken, krijgen geen meel. Hun mogelijk teveel aan tarwe moet aan andere gemeenten worden geleverd.
- Andere gemeenten krijgen 150 gr. meel per dag en per hoofd.

Gemeenten waar slechts rogge wordt geoogst, krijgen 175 gr meel en waar geen of weinig tarwe is, krijgen 200 gr. meel.

- Steden en voorsteden worden bevoorraad volgens de bestaande broodrantsoenen. Landbouwers en kleinverbruikers, die over tarwe beschikken krijgen geen broodkaarten; beschikken ze enkel over rogge dan krijgen ze een beperkte hoeveelheid broodkaarten.
- Gezinnen die hun brood bij de bakkers halen, krijgen brood-

- kaarten naar gelang hun gezin.
- Gezinnen die zelf bakken, krijgen voor ieder brood waarop ze recht hebben, 750 gr. meel.
  - Bakkers moeten bons voor 130 kg. brood inleveren om recht te hebben op 100 kg. meel.
  - Om bedrog en misbruiken te voorkomen, moeten de broodkaarten af en toe, zonder verwittiging worden gewijzigd.
  - Meel dat van het nationaal comiteit wordt verkregen, mag ten hoogste 2 ct. per kg. duurder verkocht worden dan de inkoopprijs en alleen maar wanneer er vervoerskosten zijn.
  - Brood moet 2 ct. per kg. minder verkocht worden dan het meel heeft gekost. Bv. meel van 40 ct. het kg. = brood van 1 kg voor 38 ct.

Tot hier dan enkele losse gegevens over het hulp- en voedingscomiteit van Zedelgem en de werking ervan tijdens het oorlogsjaar 1915. In latere bijdragen komen de volgende oorlogsjaren ter sprake.

Bronnen:

Een reeks documenten over het hulp- en voedingscomiteit van Zedelgem mij geschonken door dhr. Carlos DEPIERE, Brugge, waarvoor gemeente en hartelijke dank.

